

TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE SİVAS KENT MEYDANI'NIN İRDELENMESİ^a

Sevgi ÖLMEZ KALENDER^{1*}, Demet DEMİROĞLU²

¹Sivas Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü, SİVAS

²Cumhuriyet Üniversitesi Suşehri Timur Karabal MYO Peyzaj ve Süs Bitkileri Bölümü, Suşehri-SİVAS

ÖZET

İlkel toplumların oluşturduğu yerleşimlerden günümüz modern kentlerine kadar insanların fiziksel, kültürel ve ekonomik yönden pek çok aktivitede bulunabildiği mekânlar olarak meydanlar, sahip oldukları fiziksel ve toplumsal özellikleriyle kentlerin kimliğini yansıtan önemli bir kamusal dış mekânlardır.

Meydanlar, kent içinde çeşitli etkinliklerin gerçekleşmesine olanak sağlayan geniş toplanma alanları oldukları için, kentte pek çok insanı çeken odaklar oluşturmakta, dolayısıyla belirtilen sosyal katkıların sağlanmasında kentsel mekânlar arasında önemli bir paya sahip olmaktadır. Ancak kentte yer alan meydanların istenilen katkıları sağlayabilmeleri için, kullanıcıların gereksinimlerini karşılayan nitelikli mekânlar olarak düzenlenmesi gerekir. Bu sayede meydanlar kullanılan yerler olabilecek ve belirtilen sosyal katkılara en üst düzeyde ulaşılacaktır. Çevrelerindeki yapılar ve farklı düzenlemeleri ile meydanlar, kent içinde bir simge oluşturarak, kent kimliğine katkı sağlar.

Bu kapsamda değerlendirilen Sivas Kent Meydanı Sivas kenti için, geçmiş tarihlerden günümüze kadarki süreçte tarihi, idari, sosyal ve fiziksel yönden merkez konumundadır. Çalışmanın amacı Sivas Kent Meydanı'nın geçirdiği değişim ve dönüşümün incelenmesi ve kent merkezi ve meydan kuramları paralelinde doğru değerlendirmenin yapılabilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Sivas kent meydanı, Sivas hükümet meydanı, kent meydanı, kent merkezi

EXAMINATION OF THE SIVAS CITY SQUARE IN THE HISTORICAL PROCESS

ABSTRACT

Thanks to their physical and social characteristics, squares where people join many activities in terms of physical, cultural and economic aspects from settlements of primitive societies to modern cities within the system of public outer spaces are spaces reflecting the identity of cities.

Squares attract many people as they are wide assembly areas enabling various activities to take place. For that reason squares among the urban environments have a significant role in supplying mentioned social contributions. But for the squares within the cities to enable the desired contributions they should have been arranged as qualified residences meeting the demands of the beneficiaries. By this way squares shall be places used by people and shall be able to reach the highest level of mentioned social contributions. Squares together with the structures in their surroundings and different arrangements contribute to the city identity by forming a symbol in the city.

Sivas evaluated in this context, the city square for Sivas historically, socially and physically from the past to the recent times. The aim of the study is to investigate changes and transformations that Sivas city square has witnessed and to understand and to state evaluation of the square through the theoretical discourses on the city centers and squares.

Keywords: Sivas city square, Sivas government square, city square, city center

^a Bu çalışma Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yürütülmüş olan Yüksek Lisans tezinden derlenmiştir.

* Yazışma yapılacak yazar: sevolmez346@hotmail.com

Makale metni 11.08.2011 tarihinde dergiye ulaşılmış, 26.09.2011 tarihinde basım kararı alınmıştır.

1. GİRİŞ

Kamusal dış mekânlar sistemi kapsamında meydanlar, kent içerisinde kentlinin bir araya geldiği her türlü fiziksel, sosyokültürel ve sosyoekonomik paylaşım ve iletişimde bulunabildiği mekânlardır. Tarihsel süreç içerisinde kentler geçirdikleri doğal ve kültürel değişim ve gelişimlerine rağmen meydanlar, o kentin kültürünü, kimliğini gösteren en önemli kamusal dış mekânlar olarak varlıklarını uzun süreler devam ettirmişlerdir.

İnsanların sosyal hayata katılımı için bir basamak olan meydanlar, kentlerin kültürel özelliklerinin ve tarihi geçmişinin anlaşılmasında, kimliklerinin belirlenmesinde, nitelikli ve özgün karakterli kentlerin oluşumunda etkili olabilmektedirler. Kentsel bir mekân olan meydan, parçası olduğu kentle fiziksel, sosyal, kültürel, tarihsel bağlamda bir bütündür. Bu nedenle meydan olarak kullanılan alanlarda, genellikle kentin özgün sembelleri görülmektedir.

Çalışmanın amacı Sivas Hükümet Meydanı'nın geçirdiği değişim ve dönüşümün incelenmesi ve kent merkezi ve meydan kuramları paralelinde doğru anlamlandırmanın yapılabilmesidir. Sivas Kent meydanının tarihi süreç içerisinde geçirdiği değişimler ve bu değişimlerin kente olan etkileri, meydanı şekillendiren tarihi ve kültürel yapılar ve bunların kent yaşamı üzerindeki sosyal ve kültürel etkileri irdelenmiştir. Bu irdellemelerle Sivas Hükümet Meydanı, tarihsel dönemleri bütünleştirici bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

2. KENT MEYDANI KAVRAMI

Özkan vd.'e (1994) göre meydan, kentsel sirkülasyonu başlatma ve yönlendirme ile kent insanına toplanma mekânı olarak hizmet veren geniş açık alanlar olup, bu mekânlar her türlü yerleşim biriminin odak noktası ya da odak noktalarıdır. Meydanlar, halkın ticari, dini, kültürel, politik ve ulusal amaçlarla bir araya geldiği açık yaşama mekânlarıdır.

İnsanların kullandığı ilk kamusal mekânlardan biri olan meydanlar, tarihsel süreçte üstlendikleri farklı işlevlerle kentsel yaşamın önemli bir parçası olmuşlardır. Meydanlar, kentsel dokuda odak noktaları tanımlar ve toplanma işlevini içerirler. Bu nedenle, meydanlar kentte sürekli yaşayan nüfusun ve kenti geçici bir süre için ziyaret eden kişilerin birbirleriyle ve paylaştıkları kent ile ilişki kurmasını sağlar. Tüm kent halkına eşit kullanım olanağı sunan bu alanlar, çeşitli etkinlikler için ortak bir platform oluşturur (Semerci, 2008).

3. SİVAS KENT MEYDANININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Sivas kentinin yerleşme tarihi Neolitik dönemde başlamıştır. Şehrin ilk kuruluş yerinin seçiminde topografya ve akarsular belirleyici olmuş. Sivas şehri halk tarafından Topraktepe olarak adlandırılan 30 m. yüksekliğindeki yatay duruşlu ya da bir yana doğru hafifçe eğimli monoklinal yapılı tabakalardan ibaret platoların akarsularla parçalanmasından sonra arta kalan jips anıt tepeden başlamış ve burada bir kale inşa edilmiştir. (Akbulut, 2009)

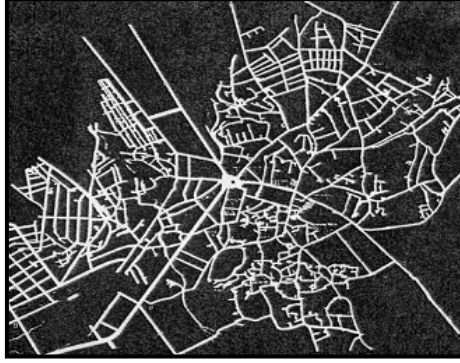
1175 yılında Kılıçaslan tarafından Selçuklu devletine kesin olarak bağlanmıştır. Bu dönemde Sivas Kalesi tamir edilerek yıkılmış olan surlar tekrar inşa edilmiştir. Böylece Bizans egemenliğinde kent surlarından taşarak açık kent konumuna gelen Sivas, yeniden Selçuklu egemenliğinde kapalı kent konumuna getirilmiştir. Şehrin dışarıyla olan ilgisi ise batıda Kayseri, doğuda Palas, Tokmak, kuzeyde Cancun ve Yıldız tarafında Selpur kapılarıyla sağlanmıştır (Akbulut, 2009).

Sivas kent meydanı Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminden taşıdığı eserleriyle etrafı çevrelenmiş bir merkez hüviyetindedir. Önemli tarihi dokularının bulunduğu, şehrin bütün yollarının toplandığı ve dağıldığı geniş bir meydan örneğidir. Cumhuriyet Meydanı ismi verilen bu meydan tarihi olaylara tanıklık etmiş ve 'Hükümet Meydanı', 'Saray Önü' olarak ta adlandırılmıştır. Çeşitli tarihi dönemlerde yapılan binalar meydanı şekillendirmiş ve yapılan

Tarihi Süreç İçerisinde Sivas Kent Meydanı'nın İrdelenmesi

değişikliklerle meydana kimlik kazandırılmıştır. Sivas Hükümet Meydanı güneybatıda en önemli yol aksı olan İstasyon Caddesi'ne, kuzeyde Mevlana Caddesi'ne, doğuda Atatürk Caddesi'ne bağlanmaktadır.

Düzgün ışımsal bir kent tipine sahip olan kentin tam merkezine Sivas Hükümet Meydanı yerleşmiştir. Cumhuriyet döneminde İstasyon Caddesiyle beraber geniş arterlerin açılmasıyla dairesel kapalı kent değişime uğramıştır ve ışımsal yol aksları oluşmuştur. Işımsal kent dokusunun beraberinde merkezi aks etrafında salkım şeklinde bir gelişme gözükmemektedir (Şekil 1) (Aydın, 2006).

Şekil 1. Sivas Kenti 'Işımsal Kent Tipi'

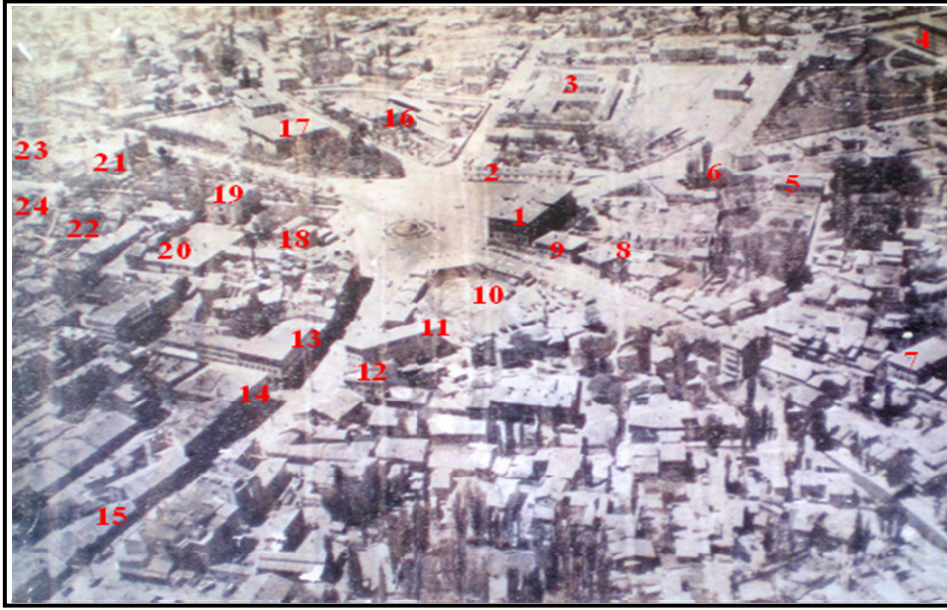
Şekil 2'de görülen 1959 yılında çekilmiş fotoğrafta kent meydanı ve yakın çevresinde bulunan yapıların tamamı ve birbirleriyle olan yakınlıkları gözükmemektedir. Kent yaşamını şekillendiren tarihi, sosyal, kamusal ve askeri tüm yapılar meydan çevresinde şekillenmiştir.

Sivas'ın tarihi kent meydanı sit alanı kapsamındadır. Bu tarihi mekânda bulunan eserlerin incelenmesi geçmiş dönemlerle günümüz arasında bağlantı kurmamızı sağlamaktadır. 4000 yıllık bir tarihi geçmişiyle Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi eserlerinin bulunduğu açık hava müzesi niteliğindeki kültür ve sanat şehri olan Sivas'ta tarihin izlerini taşıyan çok önemli eserler bulunmaktadır.

Sıfaiye Medresesi: 1208 -1219 tarihleri arasında hükümlen olan Selçuklu Sultanı I. İzzettin Keykavus'un Sivas'ta yaptırmış olduğu darüşşifa, Anadolu Selçuklu darüşşifaları içinde günümüze ulaşan ve ayakta kalan en büyük hastane binasıdır. Hastane ve tıp medresesi olarak yapılmış bu eser 1768 yılına kadar bu amaçla kullanılmıştır. Bir fermanla medrese çevrilen darüşşifa, I.Dünya Savaşı'nda levazım ambarı olarak kullanılmıştır. Eserin en önemli özelliği de günümüze ulaşan vakfiyesidir. En eski hastane vakfiyesi olan bu belge 1219 tarihi taşımaktadır ve o dönem hastanelerinin işleyişi hakkında bilgiler verdiği gibi, Osmanlı hastaneleri içinde yönetim örneği olmuştur (Sivas Valiliği, 2002).

Çifte Minareli Medrese: Taç kapı üzerinde yer alan kitabesine göre 1271 yılında Vezir Sahip Şemsettin Mehmed Cüveynî tarafından yaptırılmıştır. Hadis ilmi okutulan medrese günümüzde doğu yönünde yer alan girişinin taş süslemeli cephesinin büyük boyutları ve tuğla-çini örgülü iki minaresi ile dikkat çekmektedir Sivas Gök Medrese ve Erzurum Çifte Minareli Medrese ile benzerlik gösteren yapının iki katlı olduğu bilinmektedir (Sivas Valiliği, 2002).

Buruciye Medresesi: 1271 M. yılında Anadolu Selçuklu Sultanlarından III. Gıyasettin Keyhüsrev zamanında Hibetullah Burucerdioğlu Muzaffer Bey tarafından yaptırılmıştır. İlmiye çalışmaları için medrese olarak yapılmış ve devrin pozitif ilimlerinin okutulduğu bina olarak uzun yıllar kullanılmıştır. Sarımtırak renkli taşların oyma olarak yapılan giriş kapısı ve avlu karşısındaki iç cephe, devrin Selçuklu taş oymacılığının en güzel örneklerindedir (Sivas Valiliği, 2002).

1. Hükümet Konağı	13. Eski Nikah Salonu
2. Jandarma Binası	14. Eski Belediye Otelı
3. Kapalı Cezaevi	15. Taşhan
4. Sivas Numune Hastanesi	16. Ordu Evi
5. Kadınlar Hapishanesi	17. Kongre Binası
6. Değirmen	18. Parti Binası
7. Yalçın Sineması	19. Halkevi
8. Sıhhiye Binası	20. Ast.Ordu Evi
9. Vilayet Matbaası	21. Kale Cami
10. Miting Alanı	22. Buruciye Medresesi
11. PTT Binası	23. Çifte Minareli Medrese
12. Eski Belediye Binası	24. Şifaiye Medresesi

Şekil 2. Kent Meydanı ve Yakın Çevresini Oluşturan Yapılar

Kale Camisi: Kent merkezinde Selçuk Parkı içerisinde Buruciye Medresesi'nin tam karşısında bulunmaktadır. Giriş kapısı üzerinde yer alan kitabesine göre, III. Sultan Murad'ın vezirlerinden Sivas Valisi Mahmud Paşa tarafından 1580 yılında yaptırılmıştır (Sivas Valiliği, 2002).

Kale Hamamı:1580 yılında Mahmut Paşa tarafından yaptırılan hamamdan günümüze yalnızca temel duvarları kalmıştır. Plan şemasına göre hamam, soyunmalık, ılıklik, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşmaktadır. Sıcaklık bölümü dört eyvanlı dört halvet hücreleriyle planlanmıştır. Üst örtüsü hakkında bir bilgiye ulaşamamıştır.

Hükümet Binası: Sivas Valisi Halil Rifat Paşa tarafından 1884 yılında iki katlı olarak yaptırılmıştır. Bu yapı 20.00x50.00 m. ölçüsünde ve 42 odalı iken 1913-1917'de Sivas Valisi olan Muammer Bey zamanında üzerine 22 odalı üçüncü bir kat eklenmiştir. Hükümet Konağı 1978 yılında yanmış, 1982'de onarılmıştır. Neo-klasik mimari üslubu gösteren bu yapının önüne 1984 yılında Halil Rifat Paşa'nın büstü yerleştirilmiştir (Erdem, 2007).

Jandarma Binası: Sivas Merkez Hükümet Meydanında bulunan bina; 1908 yılında Sivas Valisi Reşit Paşa tarafından İl Jandarma binası olarak yaptırılmıştır. 1975 yılına kadar İl Jandarma Alay Komutanlığı binası olarak hizmet görmüştür.

Kongre Binası: Sivas Valisi Mazlum Paşazade Mehmet Memduh Bey tarafından 3 Ekim 1892 tarihinde Mülki İdadi Binası olarak yaptırılmıştır. Dört satırlık kitabe, halen Sivas Müzesi'nde bulunmaktadır (Sivas Valiliği, 2002).

Tarihi Süreç İçerisinde Sivas Kent Meydanı'nın İrdelenmesi

Kent meydanı, ilk etapta tarihi binaların yapımı daha sonrasında da İstasyon Caddesi'nin açılmasıyla şekillenmiştir. İlk yerleşim yeri olan ve 'Topraktepe' diye adlandırılan Paşa Kalesi ve Yukarı Kale gibi yapıların bulunduğu alan kent merkezinin ilk oluştuğu alandır. Bu alanı çevreleyen kale surları zaman içerisinde yıkılmış, fakat tarihi eserler korunmuştur. Bu eserlerin yanına kamusal binaların yapılmasıyla meydan kavramı kendiliğinden oluşmaya başlamıştır.

1927 yılında istasyon binasının yeri belirlenip inşaatına başlanmıştır. Bu sırada Sivas Belediye Encümeni de bu istasyon binası ile şehir merkezini en kestirme yolla birbirine bağlama kararını almıştır. Ve güzergâh belirlendikten sonra bu akstaki evlerin, bahçelerin bulunduğu tüm parseller kamulaştırılmıştır. 30 m. genişliğinde 910 m. uzunluğunda açılan İstasyon Caddesi'nin tamamına sağlı sollu akasya ağaçları dikilerek 1931 yılında hizmete sunulmuştur. Şehrin batı girişinden itibaren gelen aks, İstasyon Caddesiyle beraber kent meydanına bağlanmıştır. İstasyon Caddesi şehrin meydana açılan bir kapısı konumuna gelmiştir. (Şekil 3)

Şekil 3. 1930'lu yıllarda açılan istasyon caddesi

1930-1931 yıllarında İstasyon Caddesinin başlangıç noktasına kesme taşlarla iki katlı valilik konutu yaptırılmış, fakat valiliğe teslim edilmeden 19 Şubat 1932 tarihinde 'Halkevi'ne dönüştürülmüştür (Şekil 4). Yapı daha sonraki yıllarda Selçuk Ortaokulu olarak kullanılmıştır.

Şekil 4. Yapının vali konağı olarak yapıldığı ilk hali ve Halkevi'ne dönüştürülmüş hali

1932 yılında bu yol üzerine, Kale Camisi'nin kuzey yönü duvarına bitişik olarak Sivas'ın ilk sinema binası olan Tan Sineması yapılmıştır.

İstasyon caddesinin açılmasıyla beraber, medreseler ve Kale Cami'nin görünebilir duruma getirilmesi için tarihi yapıların çevresi istimlak edilerek parka dönüştürülmüştür ve bu alanın ortasına yapılan bir havuzla 'Selçuk Parkı' adını almıştır. (Şekil 5) Değişime uğrayan kent meydanının tam ortasına 1950'li yıllarda bir havuz inşa edilmiştir.

Şekil 5. Selçuklu parkı ve park içerisine yapılan havuz görünümü

İstasyon Caddesi'nin açılmasıyla; cadde üzerine ve tarihi yapıların çevresine dikilen ağaçlar zamanla büyüme göstererek eski meydan yapısını giderek değiştirmiştir.

Şekil 6. Kent meydanındaki ağaç dokusu

Kent meydanına dikilen ağaçlar, Cumhuriyet dönemine kadar büyüme gösterip bu yıllarda tarihi binaların algılanmasını zorlaştırmıştır ve Selçuklu Parkı diye adlandırılan bu tarihi mekân kent meydanından tamamen soyutlanmıştır.

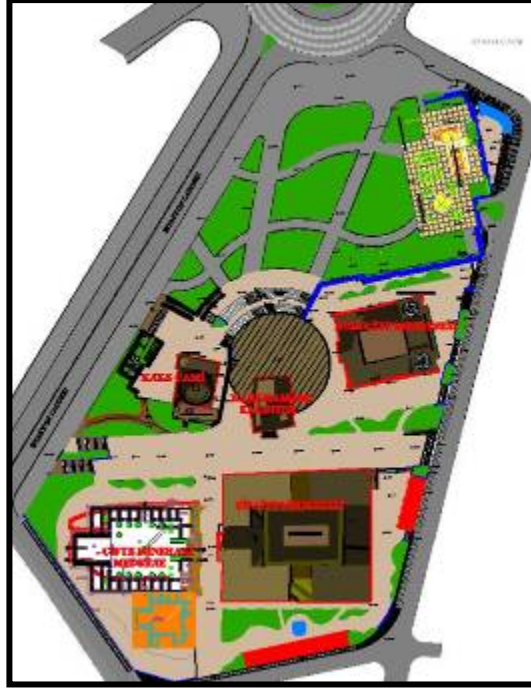

Şekil 7. Sivas kent meydanı

Tarihi Süreç İçerisinde Sivas Kent Meydanı'nın İrdelenmesi

Sivas kent meydanı ve medreselerin bulunduğu Selçuklu Parkı Anadolu Mimarlığı'nın önemli örneklerini içeren farklı dönemlere ait anıtsal yapıların içinde bulunduğu kentsel bir parçadır. Ayrıca Sivas'ın kültürel ve ticari merkezi konumundadır. Tarihi eserler ve çevresinde daha önceden yapılan düzensiz ağaçlandırma sonucunda, bu alan meydandan koparılmış ve tarihi eserler algılanabilirliğini yitirerek peyzaj değerleri kaybolmuştur. Tarihi süreç içerisinde meydan birçok yapısal değişikliklere maruz kalarak günümüze kadar gelmiştir.

Meydanda görülen olumsuzlukları yok etmek, bu değerli yapıları ve çevresini hak ettiği görüntüye kavuşturmak, tarihi binaların etraflarını açarak görünür hale getirmek ve binalara uygun fonksiyonlar kazandırmak için Sivas Belediyesi ve Sivas Valiliği ortaklaşa çalışmaya başlamıştır. Ve bu amaç doğrultusunda Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL Vakfı) ile birlikte çalışılarak 2003 yılında fikir projesi hazırlanmıştır. Fakat projenin hayata geçirilmesi aşamasında bir takım değişiklikler öngörülerek 2006 yılında projede revizyon yapılarak master proje hazırlanmıştır. Master proje değerlendirilip; 2008 yılında proje müellifi olan Y.Mimar Metin Keskin'in kontrollüğünde Sivas Belediyesi tarafından uygulama projesi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu proje, Sivas Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından onaylanarak uygulamaya başlanmıştır.

Şekil 8. Onaylanan Proje ve Perspektifler

Hazırlanan projenin hayata geçirilmesi için öncelikle İstasyon Caddesinin düzenlenmesine başlanılmıştır. 1930'lu yıllarda İstasyon Caddesi'nin açılmasıyla beraber sık aralıklarla dikilen ağaçlar; Sivas Valiliği, Sivas Belediyesi, İl Çevre Ve Orman Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü ve Cumhuriyet Üniversitesi temsilcileri tarafından yerinde incelenmiştir. Ve kent dokusuna uygun olmayan, gövdeleri çürümüş, çeşitli zararlılara maruz kalarak formunu yitirmiş olan ağaçların kaldırılmasına karar verilmiştir. Sivas Selçuklu Parkı ve Kent Meydanı Projesi kapsamında yapılması düşünülen meydan havuzu ve çevresi de projeye uygun şekilde yapılmıştır.

İstasyon Caddesi düzenlemesi ve meydan havuzunun yapımından sonra Selçuk Parkı düzenleme çalışmaları da hızlı bir şekilde başlamıştır. Belediye tarafından çevre düzenleme çalışmaları yapılırken Sivas Vakıflar Müdürlüğü tarafından da tarihi yapıların restorasyon çalışmaları devam etmiştir

Proje alanı tarihi değer taşıyan kentsel sit alanı olduğundan bu alanda yapılacak kazıların kontrollü olması gerekmektedir. Tarihi yapıların çevresinin ilk yapıldığı kota inmesi için alan içerisinde 1-1,5 m yüksekliklerinde değişen kazıların yapılması zorunlu olmuştur. Cumhuriyet Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi bölümü ve Müze Müdürlüğü'nün gözetiminde gerçekleştirilen kazıların çoğunluğu elle yapılmıştır. Kazılar sonucu bulunan tüm malzemeler ise kayıt altına alınıp Müze Müdürlüğü'ne götürülmüştür. Kent meydanının tarihi yapısı ve oluşumunun incelendiği bu çalışmada gelinen en son nokta Sivas Kent Meydanı düzenleme projesidir. Bu proje ile;

- 1950'li yıllarda yapılan Meydan Havuzu yıkılarak projeye uygun bir şekilde yeni bir havuz yapılarak fiske ve aydınlatma sistemleri tamamlanan meydan havuzu kent meydanının odak noktası haline gelmiştir (Şekil 9).

Şekil 9. Yenilenen Meydan Havuzu ve Hükümet Konağı

- Sivas Belediyesi tarafından düzenleme çalışması yapılırken aynı zamanda Sivas Vakıflar Müdürlüğü tarafından da tarihi yapıların restorasyon çalışmaları devam etmiştir.
- Selçuklu Parkı'nın Hükümet Meydanına bakan kuzey bölümünde bulunan adeta kahvehane gibi çalışan tarihi ve kültürel meydan kavramına yakışmayan çay bahçesi kaldırılmıştır (Şekil 10).

Şekil 10. Uygulama öncesinde meydanda bulunan çay bahçesi

Tarihi Süreç İçerisinde Sivas Kent Meydanı'nın İrdelenmesi

- Proje dahilinde yapılması düşünülen kapalı otopark; mevcutta bulunan İl Halk Kütüphanesinin yıkılması sonucunda oluşturulmuştur.
- Tarihi yapıların çevresinde bulunan sert zeminlerde Sivas iline özgü ve dayanıklı bir taş olan beyaz traverten kullanılmıştır.
- Projenin en önemli yapılarından birisi olan “Tarihi Selçuklu Yolu” bazalt kırma taş kullanılarak yeniden canlandırılmıştır.
- Meydan ile tarihi yapılar arasındaki kod farkını fonksiyonel olarak gidermek amacıyla anfi tasarlanmıştır. Böylelikle alanın merkezinde sosyal toplanma mekanı oluşturulmuştur.
- Kale Camii ile Buruciye Medresesi arasında bulunan ve alanın dokusuna uygun olmayan Şadırvan ve tuvalet binası yıkılmıştır.

Şekil 11. Uygulama öncesi Buruciye Medresesi önünde bulunan şadırvan ve tuvalet

- Projenin bitkisel uygulama aşamasındaki temel hedef; tarihi yapıların çevresinde üçüncü boyutta değil zeminde etkinin yaratılmasıdır. Bu amaçlar doğrultusunda bakımsız ve ekonomik açıdan ömrünü tamamlamış kent dokusuna uygun olmayan bitkiler alandan uzaklaştırılmıştır. Projede öngörülen bodur bitkilerle beraber tarihi eserleri kapatmayacak uygun yerlere ekolojik açıdan uygun olan Platanus sp. (Çınarlar), Quercus sp.(Meşeler) ve Tilia sp.(Ihlamurlar) bitkileri kullanılmıştır. Tarihi süreç içerisinde düzensiz ve plansız bir şekilde dikilen ağaçlar alandan uzaklaştırılmış ve eserler ortaya çıkarılmıştır.
- Proje uygulanmadan önce kent merkezinde medreselerin çevresi tamamen meydanla alakası olmayan, atıl bir mekândı. İnsanların bu doku içerisinde güvenilir bir şekilde dolaşması, dinlenmesi mümkün değildi. Yapılan çalışmalar ile bu mekâna bir ‘park’ değil ‘meydan’ kavramı kazandırılmıştır. Ve Selçuklular döneminden kalan bu eserler varlığını ispatlarcasına gün yüzüne çıkmıştır.

Şekil 12. Uygulama öncesi tarihi eserlerin çok yakınında bulunan ağaçlar

Şekil 13. Uygulama öncesi ve uygulama sonrası Buruciye Medresesi çevresi

Şekil 14. Uygulama sonrası Sivas Kent Meydanı

5. SONUÇ

Sivas Kent Meydanı tarihsel mimarinin tam olarak kendini gösterdiği kente kimlik kazandırmış bir mekândır. Kent merkezinin oluşumu ve tarihi süreci incelenen bu çalışmada; tarihten bu yana gerçekleşen tüm değişiklikler ve bu değişikliklerin meydan üzerindeki etkileri belirtilmiştir. Yapılan incelemelerde görüldüğü üzere Hükümet Meydanı; İstasyon Caddesi, Selçuklu Parkı ve tarihi yapılarla bir bütündür. Sosyal ve kültürel tüm etkinliklerde bu yapı ve mekânlar bütünleşmektedir.

Işınsal kent sisteminin görüldüğü Sivas kentinde çoğu ana yolların bu meydana bağlanıyor olması trafiğin kent meydanında yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Sivas'ın kuruluş evrelerinde, Topraktepe' den kent surlarının kuzeydeki Tokat Kapısı'na kadar uzanan anayolun bir parçası olan, sağlı solu medreselerle kurumsal diğer yapıların sıralanışı, bu eksenin bir Selçuklu bilim eğitim kurumları

Tarihi Süreç İçerisinde Sivas Kent Meydanı'nın İrdelenmesi

topluluğunun ortak caddesi olduğunu göstermektedir. Kent merkezi bu dönemde şekillenmeye başlayıp halkalar şeklinde genişlemiş ve bugünkü kent oluşumunu yaratmıştır.

Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde yapılan tarihi yapılar kentin en vurgulayıcı unsurlarıdır. Şehir bu yapıların bulunduğu alandan genişlemeye başlamış ve kentin odak noktası halini almıştır. Bu tarihi yapılar ve Cumhuriyet döneminde yapılan Sivas Gar Binası arasında açılan yol hattı Sivas kentinin en önemli cadde yapısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihi eserlerin varlığı ve İstasyon caddesinin yapımıyla beraber bu alan kentin kalbi halini almıştır.

Kent meydanında 1911'lerden bu yana görülen değişikliklere bakıldığında, en eski halinin kent meydanına daha yakışır bir dokuda olduğu gözükmemektedir. Kentin kalbi olan bu mekân daha 1950'lerden sonra asıl kimliğini kaybetmeye başlamış, 2000'li yıllarda yapılan bu köklü değişikliklerle ise tarihteki yapısı tekrar yaşatılmıştır.

Üzerinde çokça düşünülebilecek Sivas kenti için büyük önem taşıyan bu meydan, sonuç itibariyle daha sonraki nesillere aktarılabilir düzeyde kent dokusuna uygun bir mekân halini almıştır. Kent kimliğine önemli etkisi olan bu mekânın bundan sonraki zaman diliminde daha farklı çözümlerle geleceğe ışık tutması amaçlanmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akbulut, G. 2009. *Sivas Şehrinin Tarihi Coğrafyası*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Sayı:2.
- Aydın, A. 2006. *Kent Merkezlerinde Meydanların Gelişimi Sivas Hükümet Meydanı Örneği*. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi. Mühendislik Fakültesi, Kayseri
- Erdem, B. 2007. *Sivas Kenti Doğal Ve Kültürel Değerlerinin Peyzaj Mimarlığı Ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Ankara.
- Özkan, M.B. Küçükerbas, E.V., Kaplan, A., Hepcan, S., Malkoç Yigit, E., Sönmez, H. 2003. *Muğla Kenti Kamusal Dış Mekânları Bağlamında Master Plan Çalışması*. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Semerci, F. 2008. *Kentsel Tasarım Gereklilikleri Açısından Beyazıt Meydanı Örneği*. Yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sivas Valiliği 2002. *Sivas 2002 İl Yıllığı*, Sivas Valiliği Yayınları, Sivas.